

DEPARTEMENT
ECONOMIE
WETENSCHAP &
INNOVATIE

**PLAN VAN AANPAK
VOOR DE EVALUATIE VAN
EOS WETENSCHAP VZW
IN 2023**

Afdeling Strategie en Coördinatie

Afdeling Onderzoek

Laatst gewijzigd op: 3 oktober 2022

Evaluatiecel Departement EW

Inhoud

---

1. Eos Wetenschap vzw.....	4
1.1. Het algemeen beleidskader	4
1.1.1. W&I-decreet.....	5
1.1.2. Beleidsnota's.....	5
1.1.3. Beleidsbrieven.....	6
1.1.4. Beleidsplannen Wetenschapscommunicatie 2015-2020 en 2022-2030	7
1.1.5. STEM-actieplan 2012-2020 en STEM-agenda 2030	8
1.2. Convenant 2019-2023.....	9
1.2.1. Missie en structuur van Eos Wetenschap vzw	9
1.2.2. Communicatiekanalen.....	10
1.2.3. Strategische en operationele doelstellingen en KPI's.....	11
1.2.4. Financiële engagementen.....	14
1.3. Architectuuranalyse WIN en scenario's voor community building.....	15
2. Aanleiding voor de evaluatie van Eos Wetenschap vzw	17
3. Doelstellingen van de evaluatie en beoogde resultaten.....	18
3.1. Uitgangspunten voor evaluaties vanaf 2020	18
3.2. Doelstellingen van de evaluatie (zoals vastgelegd in de regelgeving)	18
3.3. Beoogde resultaten van de evaluatie	18
4. Evaluatieluiken	20
4.1. Ex-postevaluatie.....	20
4.1.1. Beleidsplanning en -realisatie, werking, aansturing en governance	20
4.1.2. Resultaten en impact.....	21
4.2. Ex-ante-evaluatie.....	21
4.3. Conclusies en aanbevelingen	22
5. Onderdelen en aanpak van de evaluatie.....	23
5.1. Methodologieën.....	23
5.2. Ondersteunende bronnen en werkzaamheden voor de evaluatie.....	23
5.2.1. Bronnen.....	23
5.2.2. Zelfevaluatie van Eos Wetenschap vzw.....	23
5.2.3. Synergie met de evaluatie van F.T.I vzw en de systeemevaluatie wetenschapscommunicatie van 2022.....	23
5.3. Evaluator.....	24
5.4. Begeleiding van de evaluatie/evaluatieproces	24
5.5. Planning.....	24
6. Informeren van en communiceren met het evaluatievoorwerp.....	26
7. Uitvoering en procedureel verloop van de evaluatie.....	27
7.1. Beschikbare documenten.....	27
8. Gebruik en verspreiding van de evaluatieresultaten	28
Bijlage 1: Richtlijn/leidraad voor de zelfevaluatie op te stellen door Eos Wetenschap in het kader van de evaluatie 2023.....	29
1. Inleiding.....	29
2. Context voor het opstellen van de zelfevaluatie.....	29
3. Richtlijn voor het opstellen van de zelfevaluatie	30

3.1.	Inhoud van de ex-postzelfevaluatie (periode 2018/2019-2023)	30
3.2.	Inhoud van de ex-antezelfevaluatie.....	32

1. Eos Wetenschap vzw

Het populairwetenschappelijke maandblad Eos vertaalt de verwezenlijkingen van wetenschap en technologie op een journalistiek begrijpelijke manier naar een groot publiek. De titel en alle bijbehorende activiteiten zijn ondergebracht in de vereniging zonder winstoogmerk (vzw) Eos Wetenschap (hierna ook Eos Wetenschap [vzw] of kortweg Eos). Om die rol ten volle op te kunnen nemen, wordt Eos Wetenschap sinds 2019 als structurele partner ingeschakeld in het wetenschapscommunicatiebeleid door middel van een meerjarig convenant. Op 26 april 2019 verleende de Vlaamse Regering haar goedkeuring aan het convenant tussen de Vlaamse Gemeenschap en Eos Wetenschap vzw voor de periode 2019-2023 (VR 2019 2604 DOC.0598/1).

Eos Wetenschap wil tonen hoe wetenschap werkt en ingrijpt in onze dagelijkse activiteiten. Het wil de in wetenschap geïnteresseerde burgers nauwer betrekken bij wetenschap in Vlaanderen. Zo worden burgers onder meer actief betrokken bij wetenschap via het citizen science-platform “Iedereen Wetenschapper”¹ dat wetenschap en maatschappij dichter bij elkaar wil brengen door mensen te motiveren om deel te nemen aan wetenschappelijk onderzoek en wetenschappers enthousiast te maken om met niet-experts samen te werken. Eos Wetenschap wil uitgroeien tot hét platform voor wetenschapsjournalistiek in Vlaanderen en hierbij zijn eigen merknaam en belangen overstijgen.

1.1. HET ALGEMEEN BELEIDSKADER

Artikel 4 van het convenant tussen de Vlaamse Gemeenschap en Eos Wetenschap vzw 2019-2023 stelt dat Eos een bijdrage levert aan de realisatie van de beleidsdoestelling van de overheid op het vlak van wetenschapscommunicatie. Het werkingskader van Eos Wetenschap wordt/werd bepaald door:

1. Het Wetenschaps- en Innovatiedecreet (W&I-decreet)² van 30 april 2009;
2. De beleidsnota Wetenschap en Innovatie 2014-2019;
3. De beleidsbrief Wetenschap en Innovatie 2017-2018;
4. Het beleidsplan Wetenschapscommunicatie 2015-2020;
5. Het STEM³-actieplan 2012-2020.

In wat volgt worden de verschillende onderdelen van het beleidskader in meer detail toegelicht.

---

¹ “Iedereen Wetenschapper” is een initiatief van Eos Wetenschap vzw. Bij de lancering van het platform in 2015 kon Eos Wetenschap vzw rekenen op de expertise van de Jonge Academie. Het platform bestaat uit een [website](#) – in samenwerking met Scivil (het Vlaamse kenniscentrum Citizen Science) – aangevuld met sociale mediakanalen, nieuwsbrieven, blogs en artikels op de website en in de magazines van Eos Wetenschap. Het platform “Iedereen Wetenschapper” bundelt zoveel mogelijk citizen science-projecten: wetenschappelijke studies waar niet-wetenschappers aan kunnen deelnemen, gaande van vogeltellingen over games voor kankeronderzoek tot het analyseren van foto’s van het heelal. Bemerk dat Scivil het kenniscentrum is voor wetenschappers en onderzoekers die een citizen science-project willen opzetten, terwijl “Iedereen Wetenschapper” het platform is voor het publiek dat wil deelnemen aan dergelijke onderzoeken.

² Het decreet van 30 april 2009 betreffende de organisatie en financiering van het wetenschaps- en innovatiebeleid kan [hier](#) geraadpleegd worden.

³ STEM staat voor Science, Technology, Engineering en Mathematics (wetenschap, technologie, toegepaste wetenschappen en wiskunde).

1.1.1. W&I-decreet

Zoals vermeld in artikel 4 van het convenant wordt Eos Wetenschap gevat door het W&I-decreet waarbij in het bijzonder artikelen 63/14, 63/15, 63/16 en 63/17 inzake wetenschapscommunicatie en de structurele partners van belang zijn. Artikel 63/14 stelt dat de beleidsprioriteiten inzake wetenschapscommunicatie en het populariseren van wetenschap, techniek en technologische innovatie worden vastgelegd in het beleidsplan Wetenschapscommunicatie. Artikel 63/15 stelt o.m. dat de Vlaamse Regering ertoe gemachtigd wordt om voor de uitvoering van het beleidsplan Wetenschapscommunicatie structurele partners aan te wijzen en hen hierbij – binnen de beschikbare begrotingskredieten – een subsidie te verstrekken.

In uitvoering van artikel 63/15 van het W&I-decreet werd met EOS Wetenschap een convenant afgesloten voor de periode 2019-2023. Zoals artikel 63/17 van het W&I-decreet voorschrijft, dient de Vlaamse Regering erop toe te zien dat de algemene werking van de structurele partners geëvalueerd wordt voor het verstrijken van het lopende convenant. De voorwaarden voor een nieuw convenant worden onder meer bepaald door de resultaten van de evaluatie.

1.1.2. Beleidsnota's

Conform artikel 4 van het convenant 2019-2023 wordt het algemeen beleidskader van Eos Wetenschap eveneens bepaald door de beleidsnota Werk, Economie, Wetenschap en Innovatie 2014-2019.⁴ Hoewel Eos Wetenschap niet vermeld wordt in deze beleidsnota, wordt wetenschapscommunicatie – de belangrijkste kerntaak van Eos Wetenschap – wel expliciet naar voren geschoven als middel om in te zetten op een gefundeerde studie- en beroepskeuze van leerlingen. Verder stelt de beleidsnota ook dat de middelen voor wetenschapscommunicatie meer geënt zullen worden op de STEM-doelstellingen om jongeren actief te wijzen op het grote potentieel aan jobs in de STEM-richtingen.⁵

Met het aantreden van een nieuwe Vlaamse Regering in 2019 werd een nieuwe beleidsnota Economie, Wetenschapsbeleid en Innovatie 2019-2024 opgesteld.⁶ Hoewel ook hier Eos Wetenschap niet expliciet vermeld wordt, wordt er wel opnieuw uitvoerig aandacht besteed aan (het) wetenschapscommunicatie(beleid). Transparante en toegankelijke wetenschapscommunicatie wordt als belangrijke voorwaarde naar voren geschoven in de beleidsnota om – samen met de burger – te werken binnen het (nieuwe) innovatiemodel voor de samenleving, ook wel de quadruple helix⁷ genoemd. Wetenschapscommunicatie heeft immers een brede(re) maatschappelijke impact: door via communicatie het vertrouwen in wetenschap te verhogen, wordt er vruchtbare grond gecreëerd voor innovatieve oplossingen voor een breed scala aan maatschappelijke uitdagingen. Concreet zullen wetenschappers gestimuleerd worden om op een transparante en heldere wijze te communiceren over hun domein. Verder zullen de actoren

---

⁴ De beleidsnota Werk, Economie, Wetenschap en Innovatie 2014-2019 is [hier](#) beschikbaar.

⁵ De meeste artikelen en acties van Eos Wetenschap vzw zijn gelinkt met STEM, maar in tegenstelling tot het merendeel van de andere (structurele) partners wetenschapscommunicatie zijn de inspanningen van Eos Wetenschap – op een aantal uitzonderingen na – niet rechtstreeks gericht op jongeren (en hun studiekeuze), maar op volwassenen. Het is echter evident dat het draagvlak bij volwassenen een onontbeerlijk puzzelstuk is bij het motiveren van studiekeuzes bij de jongeren.

⁶ De beleidsnota Economie, Wetenschapsbeleid en Innovatie 2019-2024 is [hier](#) beschikbaar.

⁷ Meer informatie over het quadruple helix-model is [hier](#) beschikbaar.

werkzaam binnen het beleidsveld wetenschapscommunicatie geresponsabiliseerd worden om bij te dragen aan de doelstelling van het STEM-actieplan.

Wat betreft de betrokkenheid van burgers bij wetenschapscommunicatie, stelt de beleidsnota 2019-2024 dat wetenschapscommunicatie de dialoog tussen wetenschappers en het grote publiek moet bevorderen door hen op een interactieve, eigentijdse en toegankelijke manier te informeren over de voortgang en resultaten van wetenschappelijk onderzoek en technologische innovaties. De ambitie is om uiteindelijk de hele bevolking actief te laten participeren aan wetenschapsbeoefening in de brede zin van het woord. Deze betrokkenheid moet niet enkel de creativiteit en onderzoeksmethodieken versterken, maar ook vertrouwen geven in de mogelijkheden die wetenschappelijke evoluties met zich meebrengen voor het aangaan van vele maatschappelijke uitdagingen.

1.1.3. Beleidsbrieven

Naast de beleidsnota's 2014-2019 en 2019-2024 vormen ook de beleidsbrieven mee het algemeen kader voor Eos Wetenschap (cf. artikel 4 van het convenant 2019-2023). In de beleidsbrief Werk, Economie, Wetenschap en Innovatie 2018-2019 wordt Eos Wetenschap niet expliciet vermeld.⁸ Wetenschapscommunicatie komt daarentegen wel aan bod in de beleidsbrief, waarbij gesteld wordt dat de middelen voor wetenschapscommunicatie meer op de STEM-doelstellingen geënt zullen worden.

In 2020 werden de jaarlijkse beleidsbrieven omgevormd tot beleids- en begrotingstoelichtingen (BBT) waarin de beleids- en begrotingsprioriteiten voor het volgende jaar worden toegelicht. In de BBT voor het begrotingsjaar 2020⁹ wordt Eos Wetenschap vzw niet expliciet vermeld, maar wordt er wel aandacht besteed aan het beleidsveld Wetenschapscommunicatie waartoe Eos behoort. Concreet stelt de BBT 2020 dat de middelen voor wetenschapscommunicatie ingezet zullen worden voor het ondersteunen van initiatieven die wetenschappen populariseren naar verschillende doelgroepen, met een bijzondere focus op STEM.

In de BBT voor het begrotingsjaar 2021¹⁰ wordt meer in detail ingegaan op de (inhoudelijke) invulling van het beleidsveld Wetenschapscommunicatie, waarbij wetenschapscommunicatie omschreven wordt als de dialoog met de burgers om hen te informeren over het wetenschapsgebeuren. In de BBT 2021 wordt ook verwezen naar het nieuwe meerjarige beleidsplan Wetenschapscommunicatie dat op dat ogenblik in opmaak was (cf. Deel 1.1.4) en waarin volgende assen centraal zouden staan:

- Vlaanderen op de kaart zetten als topregio op het vlak van wetenschap, technologie en innovatie.
- Het brede publiek duidelijk, eenvoudig en genuanceerd informeren over de voortgang en de doorbraken in deze domeinen.
- Iedereen sensibiliseren voor het maatschappelijk, economisch en cultureel belang van wetenschappen en technologie:
- Jongeren stimuleren tot studie- en beroepskeuzes in deze richtingen.

---

⁸ De beleidsbrief Werk, Economie, Wetenschap en Innovatie 2018-2019 is [hier](#) beschikbaar.

⁹ De BBT voor het begrotingsjaar 2020 is [hier](#) beschikbaar.

¹⁰ De BBT voor het begrotingsjaar 2021 is [hier](#) beschikbaar.

Het BBT stelt dat hiervoor niet enkel samengewerkt zal worden met het huidige werkveld, maar dat er ook een taskforce wetenschapscommunicatie bijeengebracht zal worden om de noden en kansen voor een nieuw wetenschapscommunicatiebeleid in kaart te brengen en te realiseren. Net zoals in het BBT voor het begrotingsjaar 2020 wordt Eos Wetenschap vzw niet expliciet vermeld.

De tekst uit de BBT voor het begrotingsjaar 2021 wordt grotendeels overgenomen in de BBT voor het begrotingsjaar 2022¹¹ mits enkele geringe aanpassingen. Concreet wordt de strategische doelstelling uit de BBT 2021 *“passie voor wetenschap en techniek aanwakkeren”* in de BBT 2022 vervangen door *“informereren over wetenschap en dialogeren met en betrekken van burgers bij wetenschap”*, terwijl de operationele doelstellingen ongewijzigd blijven. In de opsomming van de (structurele) partners wetenschapscommunicatie wordt Eos Wetenschap voor het eerst expliciet opgenomen, naast de expertisecellen wetenschapscommunicatie, F.T.I vzw (doe-centrum Technopolis), de Vlaamse Olympiades, de Vlaamse Volkssterrenwachten en RVO-Society. Tot slot wordt in de BBT 2022 ook vermeld dat de evaluatie van onder meer Eos Wetenschap vzw in 2022 zal worden opgestart/voorbereid.

1.1.4. Beleidsplannen Wetenschapscommunicatie 2015-2020 en 2022-2030

Eos Wetenschap wordt verder ook omkaderd door het beleidsplan Wetenschapscommunicatie 2015-2020.¹² Wat (het) wetenschapscommunicatie(beleid) betreft, wil men vanuit het Departement EWI voornamelijk inzetten op een verhoging van de doelmatigheid van wetenschapscommunicatie. Concreet werden voortbouwend op de beleidsdoelstellingen van het beleidsplan Wetenschapscommunicatie 2012-2014 en op het STEM-actieplan 2012-2020 (cf. Deel 1.1.5) drie beleidsdoelstellingen wetenschapscommunicatie uitgewerkt.

De eerste beleidsdoelstelling beoogt de instroom van jongeren in STEM-studierichtingen en de doorstroming naar STEM-functies in de werkomgeving te stimuleren. De tweede beleidsdoelstelling – met name het versterken van het maatschappelijk draagvlak voor wetenschap en innovatie en in het bijzonder voor STEM-disciplines – betekent vooral informeren, bijdragen aan het maatschappelijk debat en aan het creëren van een positieve cultuur rond deze domeinen. De derde beleidsdoelstelling stelt het versterken van de (internationale) uitstraling van de kwaliteit van het onderzoek en de onderzoekers in Vlaanderen voorop. Het beleidsplan identificeert tot slot vier pistes om deze drie beleidsdoelstellingen te realiseren, met name het optimaliseren van de (structurele) partnerschappen, het ondersteunen van initiatieven voor specifieke doelgroepen (o.a. leerkrachten en het grote publiek), het inschakelen van de Vlaamse Strategische Onderzoekscentra (SOC's) en kennisinstellingen en het uitbouwen van het Wetenschapsinformatienetwerk¹³ (WIN).

Het beleidsplan Wetenschapscommunicatie 2015-2022 werd inmiddels geactualiseerd tot het beleidsplan Wetenschapscommunicatie 2022-2030.¹⁴ In dit nieuwe beleidsplan worden volgende vijf concrete beleidsdoelstellingen naar voren geschoven:

---

¹¹ De BBT voor het begrotingsjaar 2022 is [hier](#) beschikbaar.

¹² Het beleidsplan Wetenschapscommunicatie 2015-2020 is [hier](#) beschikbaar.

¹³ De belangrijkste functies van het Wetenschapsinformatienetwerk WIN werden in de zomer van 2021 na bijna 20 jaar ondergebracht binnen Eos Wetenschap vzw. Concreet heeft Eos Wetenschap de WIN-agenda overgenomen op zijn website www.eoswetenschap.eu onder de rubriek agenda “Wetenschap in Vlaanderen” en zal deze ook verder beheren (cf. Deel Fout! Verwijzingsbron niet gevonden. en Deel 1.3).

¹⁴ Het beleidsplan Wetenschapscommunicatie 2022-2030 is [hier](#) beschikbaar.

1. Het stimuleren van de instroom van jongeren in STEM-studierichtingen en -beroepen in complementariteit met de STEM-agenda 2030.
2. Het versterken van kennis van wetenschap en innovatie om zo extra maatschappelijk draagvlak te creëren.
3. Het versterken van de uitstraling van de kwaliteit van het onderzoek en de onderzoekers in Vlaanderen.
4. Het actief laten participeren van burgers aan wetenschappelijk onderzoek.
5. Het inzetten op een intensievere afstemming tussen EWI – VLAIO – FWO op vlak van wetenschapscommunicatie.

Om deze doelstellingen te realiseren, zal versterkt ingezet worden op de samenwerking met de structurele partners wetenschapscommunicatie (met en zonder convenant) en projectpartners. Deze structurele partners vormen onmisbare schakels tussen onderzoekers en burgers en organiseren tal van initiatieven waar burgers rechtstreeks met wetenschappers in contact komen en bij het wetenschapsgebeuren betrokken worden.

1.1.5. STEM-actieplan 2012-2020 en STEM-agenda 2030

Tot slot wordt het werkingskader van Eos Wetenschap vzw ook bepaald door het STEM-actieplan 2012-2020¹⁵ van het beleidsdomein Onderwijs en Vorming (in samenwerking met de beleidsdomeinen Werk en Sociale Economie [WSE] en EWI). Het STEM-actieplan werd uitgewerkt om jongeren te stimuleren om voor STEM-opleidingen en -loopbanen te kiezen. Het actieplan trad in 2012 in werking en moest tegen 2020 acht doelstellingen realiseren. Bovendien was in dit actieplan niet alleen een rol weggelegd voor de overheid, maar dienden ook de onderwijs- en opleidingspartners, scholen, leraren, sectorale sociale partners en de media mee te helpen om de vooropgestelde doelstellingen te bereiken. Zo maakte o.a. het netwerk van STEM-academies deel uit van de concrete acties binnen het STEM-actieplan. Verder kende het STEM-actieplan ook een voortrekkersrol toe aan het beleidsdomein EWI en in het bijzonder aan het beleidsplan Wetenschapscommunicatie om de eerste operationele doelstelling “een geharmoniseerde strategie voor de aanpak van de STEM-communicatie” inzake communicatie, informatie en sensibilisering te realiseren.

Vervolgens werd zoals aangegeven in de beleidsnota Economie, Wetenschapsbeleid en Innovatie 2019-2024 (cf. Deel 1.1.2) een nieuw STEM-actieplan 2020-2030 – de STEM-agenda 2030 – uitgeschreven over verschillende beleidsdomeinen heen, waarbij zowel de noden van het onderwijs als van de bedrijven en kennisinstellingen worden meegenomen.¹⁶ Deze STEM-agenda 2030 zet verder in op een hogere instroom in STEM-opleidingen en -loopbanen, op STEM-specialisten en op het algemeen versterken van STEM-competenties in de ruime maatschappij – ook wel de STEM-geletterdheid genoemd. Concreet worden in de STEM-agenda 2030 tal van operationele doelstellingen opgesomd om de vier strategische doelstellingen ervan te bereiken, waarvan er twee expliciet gelinkt zijn aan (de [structurele] partners) wetenschapscommunicatie. Zo stelt operationele doelstelling (OD) 1.1.2 dat de partners van de Vlaamse overheid het belang van STEM-competenties in hun communicatie-initiatieven over de transities moeten benadrukken en dit voor de talloze initiatieven van de meest uiteenlopende wetenschapsdomeinen. Operationele doelstelling (OD) 2.2.3 verwijst naar de (structurele) partners wetenschapscommunicatie voor het

---

¹⁵ Het STEM-actieplan 2012-2020 is [hier](#) beschikbaar.

¹⁶ De STEM-agenda 2030 is [hier](#) beschikbaar.

duurzaam ondersteunen van lesgevers en onderwijsinstellingen bij het uitbouwen van een leerlijn via het STEM-kennisnetwerk. Binnen het STEM-ecosysteem werd doorheen de jaren heel wat kennis opgebouwd rond STEM-didactiek, waarbij o.a. heel wat expertise beschikbaar is bij de partners wetenschapscommunicatie.

1.2. CONVENANT 2019-2023

1.2.1. Missie en structuur van Eos Wetenschap vzw

De missie van Eos Wetenschap wordt gevat in artikel 5, §1 van het convenant 2019-2023. In tegenstelling tot de andere structurele partners wetenschapscommunicatie is de missie van Eos breed omschreven.

“Eos is ervan overtuigd dat een goede kennis van nieuwe ontwikkelingen en inzichten in diverse wetenschappen onontbeerlijk is in onze snel veranderende samenleving. Eos wil zich redactioneel onderscheiden door nieuwe richtingen of tendensen in de wetenschappen te volgen en toegankelijk te maken voor een breed publiek. De redactie van Eos voert betrouwbaarheid, diepgang, relevantie en toegankelijkheid hoog in het vaandel en brengt kritische en onafhankelijke wetenschapsjournalistiek.

Daarnaast wil Eos de wetenschappelijke geletterdheid vergroten door onderzoekers en wetenschappers een stem en een gezicht te geven door te tonen hoe wetenschap werkt en ingrijpt in onze dagelijkse activiteiten en door in wetenschap geïnteresseerde burgers nauwer te betrekken bij wetenschap in Vlaanderen. Eos wil in het bijzonder jongeren en kansengroepen in contact brengen met de verwezenlijkingen van wetenschap en technologie en zo de instroom in STEM-richtingen mee positief beïnvloeden.

De redactionele onafhankelijkheid is volgens Eos de beste garantie om versnippering en belangenvermenging tegen te gaan. Door gerichte partnerships aan te gaan kan Eos mee het efficiënte gebruik van middelen en energie in de wetenschapscommunicatie stimuleren. Eos streeft ernaar om hét platform voor wetenschapscommunicatie en -journalistiek¹⁷ in Vlaanderen te worden.

Met haar inhoud wil Eos een aanvulling zijn op de traditionele media, voor wie wetenschappelijke berichtgeving vaak niet prioritair is en die hoe langer hoe sneller, beknopter en eenvormiger worden. Op onderzoek gebaseerde artikelen en opinies vormen een dam tegen vals nieuws en onwetendheid. Het brede publiek heeft het recht om geïnformeerd te worden over wetenschap die het meefinanciert.”

Vervolgens wordt in artikel 5, §2 de organisatiestructuur van Eos beschreven bestaande uit een vaste redactie, een clusterredacteur, een hoofdredacteur en een zakelijk leider. De redactionele inhoud wordt onderverdeeld in een aantal clusters die interdisciplinair zijn opgevat, met name Brein, Voeding, Gezondheid en geneeskunde, Energie en mobiliteit, Robotica en technologie, Ruimte, Milieu en natuur, Geschiedenis en Citizen science.

---

¹⁷ Eos Wetenschap vzw verduidelijkt dat zij in eerste instantie streven naar een platform voor wetenschapsjournalistiek en dat men zich in het kader van het convenant ook graag inzet voor wetenschapscommunicatie en dit via o.a. advertenties, sponsoring, services zoals de agenda “Wetenschap in Vlaanderen”, gastartikelen, enz. Eos Wetenschap vzw verwerft met andere woorden zijn publiek met goede journalistiek en maakt datzelfde publiek bereikbaar voor wetenschapscommunicatie van de partners.

1.2.2. Communicatiekanalen

In het convenant 2019-2023 zijn een aantal artikelen gewijd aan de manier waarop Eos Wetenschap zich inschakelt in het wetenschapscommunicatiebeleid, waarbij een onderscheid gemaakt wordt tussen magazines en geprinte media (cf. artikel 6), digitale media (cf. artikel 7), partnerships en uitbreiding naar nieuwe doelgroepen (cf. artikel 8) en evenementen en mediapartnerships (cf. artikel 9).

Artikel 6 van het convenant 2019-2023 stelt dat de redactie van Eos Wetenschap de geprinte uitgaven (magazines, kranten en specials) optimaal dient af te stemmen op de leesbehoeften van lezers en/of bepaalde doelgroepen. Daarnaast zal Eos zijn (redactionele) diensten ook delen met andere actoren, zoals bv. de Vlaamse Volkssterrenwachten, de STEM-academies (via F.T.I vzw/Technopolis), wetenschapscafés (via de expertisecellen wetenschapscommunicatie), andere kennisinstituten, de strategische onderzoekscentra (SOC's), musea en andere (partner)organisaties. Deze samenwerking kan gaan van het uitwisselen van artikelen tot het samenstellen van een gezamenlijke publicatie (bv. kranten en themanummers), op voorwaarde dat deze extra samenwerkingen passen binnen het financiële plan van Eos.

Wat de digitale mediakanalen betreft, wordt in artikel 7 van het convenant 2019-2023 een onderscheid gemaakt tussen websites, nieuwsbrieven en sociale media. Concreet stelt het artikel dat Eos Wetenschap in de periode 2019-2023 de drijvende kracht achter het digitale platform voor "Wetenschap in Vlaanderen". Hierbij zal het zijn eigen merknaam en belangen overstijgen en zal een afstemming gezocht worden waarbij alle partners gelijkmatig aan bod kunnen komen.

Eos zal volgende bestaande initiatieven maximaal beheren, op elkaar afstemmen en integreren:

- De centrale Eos-website www.eoswetenschap.eu waar dagelijks nieuwsartikelen in samenwerking met wetenschappers (o.a. via blogs) en de instellingen verschijnen.
- De website www.iedereenwetenschapper.be die wetenschappers helpt zoeken naar deelnemers voor hun citizen science-projecten.
- De website www.eostrace.be die ingaat op de weg die onze voeding aflegt¹⁸ van teelt tot consumptie en afvalverwerking.
- De online rubriek Factchecker laat wetenschap aan het woord over een actueel onderwerp, thema of cijfer met als uitgangspunt "ask for evidence".
- Onder de noemer "Wetenschap in Vlaanderen" wordt een volwaardige online agenda aangeboden met alle populairwetenschappelijke evenementen in Vlaanderen (cf. de voormalige website www.wetenschapsinformatienetwerk.be, zie ook Deel 1.3).

Wat het gebruik van nieuwsbrieven betreft, zal Eos Wetenschap het bereik verhogen gedurende de convenantsperiode en zal – voor zover de wetgeving rond gegevensbescherming het toelaat – een nieuwe communicatielijn uitbouwen voor het wetenschapsinformatienetwerk en het Departement EWI.

Om een succesvolle media-impact te realiseren bij specifieke doelgroepen zoals meisjes en jongeren uit kansengroepen, zijn sociale media en social messaging onontbeerlijk. Eos maakt niet alleen gebruik van de bestaande kanalen zoals Twitter en Facebook, maar zet maximaal in op mediakanalen die bij de doelgroepen populair zijn. Daarnaast zet Eos zich ook sterk in op een

---

¹⁸ In een tracé van een voedingsmiddel wordt telkens de impact belicht op het milieu, op de gezondheid en de situatie van arbeiders of boeren die het voedsel kweken of verwerken. Ook dierenwelzijn komt aan bod.

gevarieerd multimediaal aanbod via de ontwikkeling van podcasts (door wetenschappers en journalisten) en een prominent gebruik van video en een YouTube-kanaal. In dit kader zal samenwerking uitgebouwd worden met de Vlaamse Wetenschapsagenda, de Universiteit van Vlaanderen, www.wetenschapuitgedokterd.be en www.ikhebeenvraag.be.

Inzake partnerships stelt artikel 8 van het convenant 2019-2023 dat Eos actief zal inzetten op de verdere exploratie, uitbreiding en consolidatie van samenwerking met andere actoren in het veld via de thematische clusters (d.i. Brein, Voeding, Gezondheid en geneeskunde, Energie en mobiliteit, Robotica en technologie, Ruimte, Milieu en natuur, Geschiedenis en Citizen science). Eos ambieert eveneens om extra partnerships te realiseren om de versnippering in de wetenschapscommunicatie tegen te gaan.

Tot slot wordt in artikel 9 ingegaan op een aantal evenementen die Eos (mee-) organiseert zoals Grijze Cellen (d.i. een debatreeks over een actueel thema in samenwerking met FWO), de uitreiking van de award Eos Pipet in samenwerking met de Jonge Academie en de Grote Schelpenteldag in samenwerking met VLIZ en Natuurpunt. De huidige mediapartnerships die Eos aanging zullen behouden en maximaal uitgebreid worden, waarbij Eos vooral voor de Dag van de Wetenschap (in samenwerking met F.T.I vzw/Technopolis) een belangrijker rol zal spelen.

1.2.3. Strategische en operationele doelstellingen en KPI's

De drie beleidsdoelstellingen van het beleidsplan Wetenschapscommunicatie 2015-2020 werden overgenomen als strategische doelstellingen (SD) voor Eos Wetenschap vzw en worden via volgende acht operationele doelstellingen (OD) gerealiseerd (cf. artikel 10 van het convenant 2019-2023):

- **SD 1: “Stimuleren van de instroom van jongeren in STEM-studierichtingen en doorstroming naar STEM-functies in de werkomgeving.”**
  - ***OD 1.1: Instroom stimuleren naar STEM-studierichtingen door fascinatie te verhogen.***
Eos ontwikkelt, organiseert en faciliteert activiteiten om jongeren kennis te laten maken met wetenschap en technologie en verhoogt op die manier hun belangstelling en fascinatie voor STEM-vakken.
  - ***OD 1.2: Doorstroom stimuleren naar STEM-functies door impact te verhogen.***
Eos geeft een helder beeld van het nut en de relevantie van STEM-disciplines en speelt in op de initiatieven die VLAIO ontwikkelt in het kader van het STEM-beleid.
  - ***OD 1.3: Verhogen van de betrokkenheid bij kansengroepen.***
Eos geeft activiteiten rond wetenschap, technologie en STEM meer bekendheid bij kansengroepen.
- **SD 2: “Het versterken van het maatschappelijk draagvlak voor wetenschap en innovatie en in het bijzonder voor STEM-disciplines.”**
  - ***OD 2.1: Bereik verhogen.***
Eos streeft ernaar om een bredere doelgroep te kunnen bereiken en tegen 2023 haar huidig totaal bereik te vergroten: de drie websites op het internet (gezamenlijk > 250 000 maandelijkse bezoekers), de nieuwsbrieven (mail > 80 000 abonnees op de nieuwsbrieven) of de tijdschriften (11 000 abonnees en circa 4 000 exemplaren in de kiosk, meer dan 200 000 lezers).

- **OD 2.2: Sensibiliseren.**
Initiatieven uitwerken en deelnemen aan evenementen die tot doel hebben wetenschap toegankelijk te maken en het publiek te sensibiliseren over het belang van wetenschap. Deze doelstelling is van toepassing op alle disciplines (look alle niet-STEM-disciplines).
- **OD 2.3: Evenementen organiseren en ondersteuning verlenen.**
Eos organiseert zelf evenementen om zoveel mogelijk mensen te fascineren voor wetenschap en technologie, en faciliteert evenementen die het wetenschapscommunicatieveld organiseert.

SD 3: “Het versterken van de (internationale) uitstraling van de kwaliteit van het onderzoek en de onderzoekers in Vlaanderen.”

- **OD 3.1: Wetenschapscommunicatieplatform¹⁹ van de toekomst vormgeven.**
Eos heeft de ambitie om het wetenschapscommunicatieplatform voor wetenschap in Vlaanderen te worden voor partners en het brede publiek.
- **OD 3.2: Co-creatie en partnership uitbouwen**
Eos streeft ernaar om constructieve inhoudelijke en financiële samenwerkingen op te zetten met bedrijven en andere actoren uit het wetenschapscommunicatieveld met een duidelijke win-win waarin beide partijen elkaar kunnen versterken.

Vervolgens werden bovenstaande strategische en operationele doelstellingen voor de jaarlijkse voortgangscntrole vertaald in een 12 specifieke KPI's (cf. artikel 11 van het convenant 2019-2023).

KPI 1: Aantal magazines en geprinte media

	2019	2020	2021	2022	2023
Eos-magazine	8	8	8	8	8
Eos Psyche&Brein	4	4	4	4	4
Eos Special	2	2	2	2	2
Eos-krant	2	2	2	2	2

Eos zal jaarlijks minstens 8 reguliere Eos-magazines uitbrengen, evenals 4 Eos Psyche&Brein's, 2 Eos Specials (dikkere bewaarexemplaren rond een centraal thema) en 2 Eos-kranten.

KPI 2: Bereik Eos-magazine en geprinte media

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Totale verspreiding (abonnementen + kiosk + gratis)	15 000	16 000	16 5000	17 000	17 500	18 000

Met een stijging van in totaal 20% over vijf jaar zal de totale verspreiding (8 edities, telkens 18000 exemplaren) op 144 000 stuks per jaar liggen. Eos stuurt deze verspreiding naar de kanalen, ledenwerving staat vooraan, gratis verspreiding van exemplaren aan goed gekozen doelgroepen en verkoop in de kiosk vullen aan.

¹⁹ Zie eveneens voetnoot 17.

KPI 3: Aantal nieuwsartikelen en blogs website

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Nieuwe artikels	700	700	700	700	700	700
Aantal bloggers	60	72	84	96	108	120
Aantal video's, animaties of infografieken	50	50	50	50	50	50

Jaarlijks zullen minstens 700 nieuwsartikelen op de website verschijnen, het aantal bloggers wordt verdubbeld tegen 2023. Video's, animaties en infografieken krijgen een belangrijkere rol.

KPI 4: Bereik website

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Aantal bezoekers	160 000	190 000	210 000	230 000	240 000	250 000

Hierbij wordt een minimaal groeipad nagestreefd van een stijging van 25% van het aantal bezoekers tegen 2023.

KPI 5: aantal citizen science-projecten en deelnemers op www.iedereenwetenschapper.be

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Aantal citizen science-projecten	269	285	300	315	330	350
Aantal deelnemers	5 875	6 200	6 500	6 800	7 200	7 500

In samenwerking met Scivil volgt en communiceert Eos over zoveel mogelijk citizen science-projecten waaraan de Vlaamse burgers kunnen deelnemen. Er wordt een trouwe basis van deelnemers opgebouwd in de loop van de komende vijf jaar. Minstens 7 500 zullen in 2023 via deze site aan ene project hebben deelgenomen.

KPI 6: Aantal Eos tracés

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Aantal tracés	17	25	33	41	49	57

Eos lanceert jaarlijks 8 nieuwe tracés en organiseert een review van de bestaande tracés.

KPI 7: Bereik nieuwsbrieven

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Adressen voor de diverse nieuwsbrieven	70 000	78 000	81 000	84 000	87 000	90 000

Hierbij wordt een minimaal groeipad nagestreefd van een stijging van 20% van het aantal abonnees tegen 2023.

KPI 8: Aantal berichten op sociale media

	2019	2020	2021	2022	2023
Aantal berichten	500	500	500	500	500

Eos publiceert elk jaar minstens 250 berichten op social media of een 5-tal berichten per week (Twitter en Facebook).

KPI 9: Bereik sociale media

	2019	2020	2021	2022	2023
Aantal volgers	20 000	21 000	22 000	23 000	24 000

Op dit ogenblik heeft Eos de meeste volgers via Facebook. Ook de andere sociale media zullen ingezet worden.

KPI 10: Aantal partnerships

Eos verhoogt elk jaar zijn partnerships met spelers in het Vlaamse wetenschapscommunicatielandschap, waarbij de relevantie en meerwaarde voor het beleid kan worden aangetoond. Eos telt nu acht partnerships, dat moeten er eind 2023 meer dan 15 zijn.

KPI 11: Organisatie en ondersteuning van evenementen en mediapartners

Eos toont via de jaarlijkse rapportering zijn bijdrage aan bij de organisatie en ondersteuning van volgende initiatieven: Grijze cellen (6 edities per jaar), Eos Pipet, Grote Schelpenteldag, evenementen in kader van de Vlaamse Wetenschapsagenda.

Eos toont via de jaarlijkse rapporteringen de initiatieven aan die het genomen heeft in kader van mediapartnerships met de Dag van de Wetenschap, de VIB²⁰ Biotechdag, de Vlaamse Scriptieprijs, de PhD-cup, de Wetenschapscommunicatieprijzen van de KVAB²¹ en Jonge Academie.

KPI 12: Stimuleren van fascinatie voor STEM-disciplines

Eos zal via de cluster “Robotica en technologie” in samenwerking met de STEM-academies jaarlijks één of meerdere online formats uitwerken specifiek gericht om belangstelling bij jongeren voor STEM-disciplines te stimuleren.

1.2.4. Financiële engagementen

Artikel 15 van het convenant 2019-2023 stelt dat onder voorbehoud van de definitieve goedkeuring door het Vlaams Parlement in de Vlaamse uitgavenbegroting jaarlijks een subsidie ingeschreven wordt dit gelijk is aan het basisbedrag van 500 000 euro voor 2019 (april-december), 2020 en 2021 300 000 euro voor 2022 en 2023 voor de plichten vermeld in dit convenant.

---

²⁰ [VIB](#): Vlaams Instituut voor Biotechnologie.

²¹ [KVAB](#): Koninklijke Vlaamse Academie van België voor Wetenschappen en Kunsten.

Tabel 1. Subsidie Eos Wetenschap vzw 2019-2023

Werkingsjaar	2019	2020	2021	2022	2023
Maximale subsidie ¹ zoals voorzien in het convenant (in euro)	500 000	500 000	500 000	300 000	300 000
Ontvangen subsidie ² (in euro)	500 000	500 000	500 000	300 000	

¹ exclusief indexeringen

² inclusief indexering

Conform artikel 16 van het convenant 2019-2023 wordt 80% van de jaarlijkse subsidie uitbetaald in twee schijven; een eerste schijf wordt uitbetaald binnen 30 dagen na de ontvangst door het Departement EWI van het ondertekende ministerieel subsidiebesluit, terwijl de tweede schijf wordt uitbetaald bij het begin van het derde kwartaal van het jaar waarop de subsidie betrekking heeft. Het resterende saldo van 20% wordt uitbetaald binnen 60 kalenderdagen na goedkeuring door het Departement EWI van het inhoudelijk en financieel werkingsverslag waarmee de correcte besteding van de jaarlijkse subsidie en de realisatie van de vooropgestelde KPI's aangetoond wordt. Hierbij wordt het volgende schema toegepast:

Als de vooropgestelde resultaten zijn behaald voor:	Dan wordt het volgende percentage van het maximale saldo uitbetaald:
Minstens 10 van de 12 vooropgestelde KPI's	100%
9 van de 12 vooropgestelde KPI's	70%
6 van de 12 vooropgestelde KPI's	40%
Minder dan 6 van de 12 vooropgestelde KPI's	0%

Artikel 17 van het convenant 2019-2023 stelt dat de subsidie enkel en uitsluitend besteed kan worden aan werkings-, personeels- en uitrustingskosten voor de activiteiten die betrekking hebben op de strategische en operationele doelstellingen (cf. Deel 1.2.3).

1.3. ARCHITECTUURANALYSE WIN EN SCENARIO'S VOOR COMMUNITY BUILDING

Artikel 7 van het convenant 2019-2023 stelt onder meer dat Eos tegen eind 2019 een architectuuranalyse maakt voor de actualisatie en hervorming van de website www.wetenschapsinformatienetwerk.be en scenario's uitwerkt voor community building, zodat op termijn een volwaardige online agenda wordt aangeboden met alle populairwetenschappelijke evenementen in Vlaanderen (cf. Deel 1.2.2).

Deze architectuuranalyse²² bevatte verschillende voorstellen voor zowel een online agenda, een wetenschapscommunicatienetwerk of kenniscentrum voor wetenschapscommunicatie, als een koepelwebsite "Wetenschap in Vlaanderen". In samenspraak met het kabinet van de bevoegde minister werd beslist om voorlopig enkel te focussen op de migratie van de online agenda van het Wetenschapsinformatienetwerk. De uitbouw van deze online agenda met alle wetenschapsevenementen en -initiatieven in Vlaanderen had enerzijds tot doel om een zo groot

²² De oplevering van de architectuuranalyse is opgenomen in het convenant 2019-2023, maar de uitvoering ervan valt niet binnen dit budget. Voor de migratie van de online agenda van het Wetenschapscommunicatienetwerk (WIN), het beheer van de inhoud en het onderhoud ervan werd daarom in 2021 via een ministerieel besluit een subsidie van 25 231,68 euro toegekend aan Eos Wetenschap vzw.

mogelijk publiek te bereiken en anderzijds om de organisatoren de mogelijkheid te bieden om hun evenementen en activiteiten onder de beste omstandigheden te kunnen publiceren. Inmiddels heeft Eos Wetenschap vzw de agenda op zijn website www.eoswetenschap.eu overgenomen en wordt deze er verder beheerd, waarbij sterk verwezen wordt naar het Departement EWI.

Om de versnippering binnen het wetenschapscommunicatielandschap aan te pakken en om meer overleg en expertise-uitwisseling te bewerkstellingen tussen de verschillende wetenschapscommunicatie-actoren, stelde Eos Wetenschap voor om een nieuw kenniscentrum voor wetenschapscommunicatie op te richten naar analogie met het kenniscentrum voor citizen science Scivil dat ondergebracht is bij RVO-Society. Eos Wetenschap benadrukte in haar voorstel dat de exploitatie van een dergelijk kenniscentrum niet tot haar kerntaken behoort, maar dat de vzw hierin wel een initiërende en/of ondersteunde rol zou kunnen spelen als onafhankelijk medium. De taken van het kenniscentrum zouden erin kunnen bestaan om enerzijds alle kennis in het domein te bundelen en ter beschikking te stellen van zowel communicatoren, journalisten als onderzoekers en anderzijds netwerkdagen en workshops en opleidingen te organiseren en ondersteunen.

Artikel 7 van het convenant 2019-2023 stelt onder rubriek §3 “Sociale media” eveneens dat Eos Wetenschap vzw o.a. een samenwerking zal uitbouwen met “Ik heb een vraag” (cf. Deel 1.2.2). Dit project werd in 2008 opgestart op initiatief van het Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen (KBIN) in samenwerking met een consortium van 33 Vlaamse en federale wetenschappelijke en onderwijsinstellingen. Op de website www.ikhebeenvraag.be kan het brede publiek vragen stellen over wetenschappelijke onderwerpen met een maatschappelijke relevantie die dan vervolgens beantwoord worden door wetenschappers en experts uit het consortium. In 2022 gaf KBIN aan niet langer de rol van coördinerende instelling te willen opnemen en werd Eos Wetenschap aangesteld als nieuwe coördinator.²³ In 2022 wil Eos Wetenschap in eerste instantie de continuïteit van “Ik heb een vraag” verzekeren en tegelijkertijd verbetering aanbrengen.²⁴ Zo wil Eos volop inzetten op de verhoging van het bereik door synergiën te ontwikkelen en op een kwalitatieve injectie van het platform door vragen te verbinden met de inhoud en de mediakanalen van Eos en zijn partners.

---

²³ Het consortium polste bij drie organisaties die actief zijn in de Vlaamse wetenschapscommunicatie naar hun interesse om het project voort te zetten. SciMingo, Eos Wetenschap vzw en F.T.I vzw/Technopolis presenteerden hun missie, hun sterktes en hun voorlopige plannen en uiteindelijk beschouwde het consortium Eos Wetenschap vzw als het meest geschikt om de coördinatie op zich te nemen.

²⁴ Het budget nodig voor de voortzetting van “Ik heb een vraag” in 2022 werd geraamd op 223 124 euro. Ongeveer een derde van deze totale kostprijs (d.i. 81 124 euro) werd toegekend aan Eos Wetenschap vzw via een projectsubsidie.

2. Aanleiding voor de evaluatie van Eos Wetenschap vzw

Artikel 63/17 van het W&I-decreet stelt dat de Vlaamse Regering erop toeziet dat de algemene werking van de structurele partners wetenschapscommunicatie vóór het verstrijken van het lopende convenant geëvalueerd wordt aan de hand van de strategische en operationele doelstellingen en indicatoren die vastgelegd zijn in het convenant. De voorwaarden voor een nieuw convenant worden onder meer bepaald door de resultaten van de evaluatie.

De evaluatiebepaling voor Eos Wetenschap zijn verder geconcretiseerd in artikel 21 van het convenant 2019-2023 tussen de Vlaamse Gemeenschap en Eos Wetenschap vzw. Concreet stelt dit artikel dat de algemene werking van Eos voor het einde van het convenant geëvalueerd moet worden aan de hand van de strategische en operationele doelstellingen en de KPI's die in het convenant vooropgesteld zijn (en eventueel aangevuld met andere vooropgestelde doelstellingen waarover jaarlijks gerapporteerd is).

De evaluatie dient in het bijzonder rekening te houden met:

- Het beleidsplan Wetenschapscommunicatie;
- Het behalen van de strategische en operationele doelstellingen en de KPI's;
- De jaarverslagen die Eos tijdens de duur van het convenant heeft bezorgd;
- Het zelfevaluatierapport dat Eos heeft opgemaakt;
- De resultaten van de Wetenschapsbarometer.²⁵

De evaluatie zal door het Departement EWI georganiseerd worden en moet afgerond zijn op 30 juni 2023. De nadere bepalingen over de inhoud van de geplande evaluatie en de reikwijdte ervan worden in het voorlaatste jaar van het convenant opgesteld door het departement en toegelicht aan Eos Wetenschap.²⁶

---

²⁵ Het spreekt voor zich dat hier geen rechtstreeks/causaal verband tussen de inspanningen van Eos Wetenschap vzw en de resultaten van de Wetenschapsbarometer wordt bedoeld.

²⁶ De hoofdlijnen voor de geplande evaluatie van 2023 en de leidraad/richtlijnen voor het opstellen van de zelfevaluatie werden op 23 juni 2022 toegelicht aan enkele vertegenwoordigers van Eos Wetenschap.

3. Doelstellingen van de evaluatie en beoogde resultaten

3.1. UITGANGSPUNTEN VOOR EVALUATIES VANAF 2020

In de beleidsnota Economie, Wetenschapsbeleid en Innovatie 2019-2024 wordt in het kader van de doelstelling “een beleid gedreven door feiten en cijfers” het engagement aangegaan om de evaluatie-agenda van het Departement EWI nauwgezet uit te voeren. Hierbij wordt gespecificeerd dat de proportionaliteit van de evaluatie-aanpak in functie van de omvang van de betrokken organisaties en budgetten bekeken zal worden met het oog op de efficiënte besteding van tijd en middelen.

Dit engagement werd door de evaluatiecel van het Departement EWI geconcretiseerd in de eigen beleidsplanning voor de periode 2020-2024 en in een visienota inzake de rationalisatie van de evaluaties.²⁷ In deze documenten werden ook een aantal uitgangspunten uitgetekend voor de vanaf 2020 uit te voeren evaluaties. Deze uitgangspunten²⁸ zijn:

1. Alle evaluatiebepalingen uit de regelgeving moeten aan bod komen.
2. Er wordt gestreefd naar evolutie in de evaluatie.
3. De geplande evaluatie beoogt een goed evenwicht tussen het ex-post- en het ex-antegedeelte ervan.
4. Een systeembenadering zal ingebracht worden waar mogelijk/nuttig. In eerste instantie wordt uitgegaan van het Wetenschap en Innovatie (W&I)-systeem en de doelstellingskaders waarin dit is ingebed.

3.2. DOELSTELLINGEN VAN DE EVALUATIE (ZOALS VASTGELEGD IN DE REGELGEVING)

Zoals aangegeven in Deel 2 dient de algemene werking van Eos Wetenschap vzw geëvalueerd te worden aan de hand van de strategische en operationele doelstellingen en de KPI's die in het convenant vooropgesteld zijn (en eventueel aangevuld met andere vooropgestelde doelstellingen waarover jaarlijks gerapporteerd is) (cf. artikel 21 van het convenant 2019-2023). Daarnaast zal de zelfevaluatie die Eos moet opstellen en in het bijzonder het ontwerp van strategisch plan (d.i. ex-antegedeelte van de zelfevaluatie) mee beoordeeld worden in het kader van de evaluatie van Eos Wetenschap.

3.3. BEOOGDE RESULTATEN VAN DE EVALUATIE

De evaluatie van Eos Wetenschap vzw zal zich zowel op het verleden als op de toekomst richten, waarbij een goed evenwicht tussen beide onderdelen nagestreefd wordt. Hieronder worden de hoofdlijnen voor beide onderdelen van deze evaluatie weergegeven. De concrete invulling van deze hoofdlijnen wordt in Deel 4 vertaald in evaluatieluiken die de geplande evaluatie in meer detail toelichten.

Als resultaten van de evaluatie worden minstens verwacht:

1. Ex-post-analyse en -beoordeling over de periode vanaf de start van het huidige convenant (2019) in termen van:

---

²⁷ Dit betreft interne documenten van het Departement EWI.

²⁸ De eerste twee uitgangspunten waren voordien ook al geldig, maar worden hier ter herinnering hernomen.

- a) De wijze waarop Eos Wetenschap zijn missie, (strategische en operationele) doelstellingen en (eventueel bijkomende) opdrachten heeft vervuld en dit zowel in functie van het convenant als in functie van het (Vlaams/ruimer) beleidskader;
- b) De prestaties en resultaten van Eos Wetenschap en minstens wat de behaalde resultaten op de KPI's betreft;
- c) De wetenschappelijke, maatschappelijke, economische en beleidsmatige (indien relevant) impact rekening houdend met de verwezenlijkingen van Eos Wetenschap;
- d) Het gevoerde beleid en governance binnen de organisatie;
- e) Een financiële analyse van de aanwending van de subsidie en de mate waarin (externe) financiering wordt aangetrokken;
- f) SWOT-analyse;
- g) De samenwerking met andere partijen en in het bijzonder de wetenschapscommunicatie- en STEM-actoren en dit zowel binnen als buiten de Vlaamse overheid;
- h) Systeemblik ten aanzien van (de actoren) wetenschapscommunicatie en STEM binnen de Vlaamse overheid: inpassing en bijdrage tot de beleidskaders op verschillende beleidsniveaus (Vlaams W&I-, wetenschapscommunicatie- en STEM-beleid, Wetenschapsbarometer, citizen science, enz., Vlaams beleid [huidig, maar ook de kaders Visie 2050 en Vizier 2030], EU-beleid, ruimer, indien relevant).

2. Ex-ante-analyse en -beoordeling van:

- a) Het ontwerp van strategische plan 2024-2028 van Eos Wetenschap;
- b) Ex-antesysteemblik ten aanzien van (de actoren) wetenschapscommunicatie en STEM binnen de Vlaamse overheid: inpassing en bijdrage tot de beleidskaders op verschillende beleidsniveaus (Vlaams W&I-, wetenschapscommunicatie- en STEM-beleid, Wetenschapsbarometer, citizen science, enz., Vlaams beleid [huidig, maar ook de kaders Visie 2050 en Vizier 2030], EU-beleid, ruimer, indien relevant).

3. Conclusies en aanbevelingen.

De evaluatie van 2023 van Eos Wetenschap vzw moet leiden tot een eindrapport waarin conclusies en aanbevelingen voor een optimale werking en inschakeling in het ruime beleidskader (hoofdzakelijk in Vlaanderen) voor de toekomst zijn opgenomen, rekening houdend met de uitdagingen en bedreigingen waarmee Eos Wetenschap in de toekomst mogelijks geconfronteerd zal worden. De resultaten van deze evaluatie zullen mee de basis vormen voor de beslissing van de Vlaamse overheid over een nieuw convenant tussen de Vlaamse Gemeenschap en Eos Wetenschap vzw.

4. Evaluatieluiken

Rekening houdend met de hogervermelde doelstellingen en beoogde resultaten van de evaluatie (zie Deel 3) dient de evaluatie minstens te bestaan uit onderstaande evaluatieluiken. De gekozen evaluatieonderwerpen (per luik) zijn niet altijd even strikt van elkaar te scheiden. Overlappingsen tussen de luiken zijn dan ook niet uitgesloten.

De evaluatie wordt dan ook opgezet vanuit verschillende dimensies, met name:

- Ex post (vanaf de start van het huidige convenant) en ex ante (vanaf 1 januari 2024 en minstens tot en met 31 december 2028).
- Intern (vanuit het oogpunt van Eos Wetenschap vzw) en extern (vanuit het oogpunt van de doelgroepen en de belanghebbenden).
- Op zich en vanuit het systeem perspectief. Dit laatste betekent onder meer rekening houdend met andere actoren die betrokken zijn bij wetenschapscommunicatie en STEM en dit op verschillende beleidsniveaus en hun overeenstemmende doelstellingskaders.
- Generiek en specifiek. Dit betekent dat er zowel aandacht moet zijn voor Eos Wetenschap vzw als wetenschapscommunicatie-actor en als initiatief op zich.
- Lokaal, regionaal en (indien relevant) internationaal.

Behalve de ex-post- en ex-antedimensies die expliciet worden weergegeven in afzonderlijke onderdelen van de evaluatie, lopen de genoemde dimensies doorheen alle onderscheiden evaluatieluiken en worden ze enkel geëxpliciteerd waar nuttig en relevant.

4.1. EX-POSTEVALUATIE

Het ex-postluik van deze evaluatie heeft betrekking op de looptijd van het huidige convenant tussen de Vlaamse Gemeenschap en Eos Wetenschap vzw (2019-2023).

4.1.1. Beleidsplanning en -realisatie, werking, aansturing en governance

In dit luik wordt verwacht dat nagegaan wordt in welke mate en op welke wijze Eos Wetenschap vzw zijn missie, strategische en operationele doelstellingen en opdrachten die neergelegd zijn in het convenant, heeft gerealiseerd (of verwacht om te realiseren) over de periode 2019-2023. De verwachte analyse en beoordeling dient te gebeuren rekening houdend met het ruime beleidskader en de evoluerende beleidscontext en in het bijzonder met de beleidsplannen wetenschapscommunicatie (2015-2020 en 2022-2030) en het STEM-actieplan (2012-2020) en de STEM-agenda 2030 (2021-2030).

De verwachte analyse en beoordeling omvat zowel een inhoudelijke analyse (o.a. de realisatie van de strategische en operationele doelstellingen, de geleverde prestaties [o.a. de KPI's], enz.) als een financiële analyse (o.a. de aanwending en verantwoording van de jaarlijkse subsidie en de eenmalige subsidie voor de uitvoering van de architectuuranalyse, de financiële engagementen uit het convenant 2019-2023, de eventuele opbouw van reserves, enz.), als een beoordeling van de planning en verantwoording door Eos Wetenschap (o.a. de [jaarlijkse] rapportering aan het Departement EWI, de samenwerking met andere wetenschapscommunicatie-actoren, de integratie van de belangrijkste functies van het Wetenschapsinformatienetwerk [WIN] in Eos Wetenschap, de uitbouw en het beheer van de agenda "Wetenschap in Vlaanderen" op de Eos-website, enz.) en dit rekening houdend met de beleidsdoelstellingen en -context en met het beleidsveld. De verwachte

analyse en beoordeling dient op een hoog aggregatieniveau te gebeuren; zo is het niet de bedoeling om een diepgaande financiële analyse (audit) uit te voeren, maar om in kaart te brengen welke de inkomsten en uitgaven van Eos waren in de periode 2019-2023 en hoe de beschikbare middelen werden aangewend.

In dit luik wordt verder ook verwacht dat de samenwerking en synergie met de wetenschapscommunicatie- en STEM-actoren, alsook de exploratie, uitbreiding en consolidatie van partnerships met andere actoren in het wetenschapscommunicatieveld in kaart worden gebracht, o.a. met het oog op het maximaliseren van de impact en de samenwerking met/afstemming op (de activiteiten van) de andere wetenschapscommunicatie- en -STEM-actoren. De rol van Eos Wetenschap bij (de organisatie van) de Dag voor de Wetenschap (in samenwerking met F.T.I vzw/Technopolis) dient ook te worden nagegaan in dit luik.

4.1.2. Resultaten en impact

In dit luik wordt een analyse en beoordeling verwacht van de prestaties/resultaten en de impact die Eos Wetenschap heeft gerealiseerd (of nog zal realiseren) in de periode 2019-2023. De analyse en beoordeling dient in te gaan op de resultaten die Eos Wetenschap heeft behaald, met name hoe en in welke mate de strategische en operationele doelstellingen en de KPI's die werden opgenomen in het convenant 2019-2023 tot dusver gerealiseerd en uitgevoerd zijn. Deze KPI's zijn op zich echter onvoldoende om een kwalitatief beeld te krijgen van de verwezenlijkingen en de impact van Eos Wetenschap. Hiervoor dienen ook andere gegevens onderzocht te worden, zoals bv. de resultaten van de Wetenschapsbarometer, de mate waarin de doelgroepen bereikt werden, welke opportuniteiten gecreëerd werden, de mate van tevredenheid van de lezers (zowel geprinte als digitale media), de samenwerkingen met de andere actoren uit het wetenschapscommunicatieveld, enz.

Specifiek is het de bedoeling dat de resultaten en impact van Eos Wetenschap worden geanalyseerd en beoordeeld op zowel wetenschappelijk, maatschappelijk, economisch en beleidsmatig (indien relevant) vlak over de periode sinds de start van het huidige convenant. Dit betreft zowel rechtstreekse (en onmiddellijk) impact zoals de effecten bij de doelgroepen, als de meer onrechtstreekse impact (en op langere termijn) zoals de bijdragen van Eos Wetenschap aan de realisatie van de beleidsdoelstellingen (o.a. W&I, wetenschapscommunicatie, STEM, citizen science, enz.), maar ook de effecten op langere termijn bij de doelgroepen, partner(ship)s en het brede publiek.

4.2. EX-ANTE-EVALUATIE

Het is de bedoeling dat het toekomstluik van de evaluatie van Eos Wetenschap een even belangrijk deel van de evaluatie vormt als het ex-postluik en dit met het oog op het genereren van een maximaal leereffect voor alle betrokken partijen. Eos Wetenschap dient hierbij zowel specifiek (d.i. als initiatief op zich) als meer generiek (d.i. als [structurele] partner in het beleidsplan Wetenschapscommunicatie 2022-2030) te worden bekeken.

In dit luik van de evaluatie wordt verwacht dat de toekomstplannen van Eos Wetenschap zoals neergeschreven in het ontwerp van strategisch plan (cf. het ex-antegedeelte van de zelfevaluatie, zie Delen 2 en 5.2.2) worden geanalyseerd. Wat de systeemblik betreft, dient te worden nagegaan of het plan duidelijk maakt in welke mate Eos Wetenschap plant om zich in te schakelen in het Vlaamse beleid in het algemeen en in de doelstellingen van het beleidsplan Wetenschapscommunicatie 2022-2030 en de STEM-agenda 2030. Er dient eveneens in kaart te

worden gebracht hoe en in welke mate het ontwerp van strategisch plan past in en kan bijdragen tot de bredere doelstellingen en doelstellingenkaders die van toepassing zijn in de verschillende Vlaamse (o.a. Vizioer 2030 en Visie 2050), Europese en internationale (indien relevant) beleidssystemen.

4.3. CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

Het geheel van de evaluatie moet leiden tot een eindrapport dat minstens een beschrijving van de beleidscontext omvat, een toelichting geeft over de evaluatiecontext en -aanpak, een overzicht omvat van de ingezette methodes en middelen, van de uitgevoerde analyses en de eraan verbonden beoordelingen en tot slot een aantal conclusies en aanbevelingen formuleert. Het eindrapport dient te beantwoorden aan de doelstellingen van de evaluatie en de beoogde resultaten op te leveren en moet tegemoetkomen aan alle evaluatieluiken.

5. Onderdelen en aanpak van de evaluatie

5.1. METHODOLOGIEËN

De methodologieën die bij de uitvoering van de evaluatie minstens aan bod moeten komen, zijn:

1. Deskstudie.
2. Interviews.
3. Toekomstgerichte methodologieën ter ondersteuning van het ex-antelook van de evaluatie.
4. Systeembenadering van de omgeving en t.o.v. de beleidskaders waarin Eos Wetenschap zich bevindt.

De werkzaamheden in het kader van deze evaluatie moeten leiden tot een globaal eindrapport waarvan de inhoud in grote lijnen wordt omschreven in Deel 4.

5.2. ONDERSTEUNENDE BRONNEN EN WERKZAAMHEDEN VOOR DE EVALUATIE

5.2.1. Bronnen

De evaluatie kan steunen op verschillende bronnen, waaronder het convenant 2019-2023, de regelgeving, de beleidsnota's, de beleidsbrieven en beleids- en begrotingstoelichtingen, de zelfevaluatie opgesteld door Eos Wetenschap, enz.

5.2.2. Zelfevaluatie van Eos Wetenschap vzw

Aan Eos Wetenschap werd gevraagd om een zelfevaluatie op te stellen, bestaande uit een ex-post- en een ex-antegedeelte en uitgewerkt op een hoog aggregatieniveau. Om het opstellen van de verwachte zelfevaluatie te vergemakkelijken, heeft de evaluatiecel van het Departement EWI een leidraad/richtlijnen opgesteld die is opgenomen als Bijlage 1 bij dit plan van aanpak. Verwacht wordt dat Eos voor de zelfevaluatie een coherente terugblik probeert op te stellen, hieruit een eigen SWOT afleidt en dit alles aanwendt om een vooruitblik uit te werken en de leidraad/richtlijnen hierbij als hulpmiddel gebruiken.

Er werd met Eos Wetenschap afgesproken dat de zelfevaluatie opgeleverd zal worden tegen eind december 2022.

5.2.3. Synergie met de evaluatie van F.T.I vzw en de systeemevaluatie wetenschapscommunicatie van 2022

Parallel aan de evaluatie van Eos Wetenschap vzw wordt een andere structurele partner wetenschapscommunicatie geëvalueerd: F.T.I vzw. Omwille van de gelijklopende timing (d.i. oplevering op 30 juni 2023) en de gezamenlijke beleidskaders en -context (o.a. W&I, wetenschapscommunicatie en STEM) is het de bedoeling om deze evaluaties in één overheidsopdracht te bundelen. Op die manier worden de evaluatiemiddelen zo efficiënt mogelijk ingezet en wordt de synergie tussen beide evaluaties zo goed mogelijk benut teneinde een zo volledig mogelijk beeld te geven van het gevoerde beleid over de verschillende actoren heen (d.i. systeemperspectief). Het blijft echter wel de bedoeling dat F.T.I vzw en Eos Wetenschap vzw elk in hun eigenheid worden geëvalueerd en dat er hiervoor aparte rapporteringen worden opgesteld.

In de eerste helft van 2022 werd aanvullend op de individuele evaluaties van RVO-Society en de Vlaamse Volkssterrenwachten een evaluatie uitgevoerd van het bredere systeem van wetenschapscommunicatie(-actoren). Het eindrapport van deze overkoepelende evaluatie-opdracht dient beschouwd te worden als een groeidocument dat vertrekt vanuit de voorgaande

systemevaluaties rond wetenschapscommunicatie (van 2017 en 2018) en dat verder aangevuld werd met inzichten uit de individuele evaluaties van RVO-Society en de Vlaamse Volkssterrenwachten. Dit groeidocument dient in 2023 verder aangevuld te worden op basis van (de resultaten van) de evaluaties van Eos Wetenschap vzw en F.T.I vzw en eventuele andere wetenschapscommunicatie-actoren die op hetzelfde moment worden geëvalueerd.

5.3. EVALUATOR

Voor de uitvoering van deze evaluatie zal een externe consultant worden ingezet die aangesteld zal worden via de aanbesteding van een overheidsopdracht. Van de consultant wordt verwacht dat hij bij de uitvoering van zijn opdracht de onderscheiden evaluatieluiken vertaalt in een set van samenhangende en relevante evaluatievragen en in zijn werkplan voor uitvoering methodologieën aanwendt die tegemoetkomen aan de doelstellingen van de evaluatie en leiden tot de beoogde resultaten. Verder zal de consultant bij de uitvoering van de evaluatieopdracht een beroep moeten doen op verschillende vormen van expertise en diverse stakeholders moeten raadplegen om de opdracht tot een goed einde te kunnen brengen. De consultant moet alle onderdelen van de evaluatie op zich nemen (zie Deel 5.1) en minstens de bronnen aanwenden die ter beschikking staan van deze evaluatie (zie Deel 5.2).

5.4. BEGELEIDING VAN DE EVALUATIE/EVALUATIEPROCES

Voor de dagelijkse opvolging van de evaluatiewerkzaamheden van deze evaluatie-opdracht is een operationele werkgroep ingesteld. Deze bestaat uit de dossierbehandelaar voor de evaluatie en zijn/haar back-up die behoren tot de evaluatiecel van de afdeling Strategie en Coördinatie en de dossierbehandelaar(s) bij de afdeling Onderzoek van het Departement EWI. Het (enige) aanspreekpunt (SPOC) voor alle betrokkenen bij de evaluatie is de eerder vermelde dossierbehandelaar voor de evaluatie.

De evaluatiestuurgroep is het orgaan dat bevoegd is voor het toezicht op en de begeleiding van het evaluatieproces. De werking ervan is neergelegd in een huishoudelijk reglement. De stuurgroep waakt over het correcte verloop van het evaluatieproces en kan dit zo nodig bijsturen. De rapportering vindt plaats aan de leden van de stuurgroep die de kwaliteit van het geleverde werk bewaakt. Verder ziet de stuurgroep erop toe dat de evaluatie-opdracht van de externe consultant wordt uitgevoerd in overeenstemming met de bepalingen van het opdrachtbestek en dat de werkzaamheden van de externe consultant resulteren in een eindrapport met concrete aanbevelingen die inpasbaar zijn in de regelgeving. De stuurgroep is ook het orgaan dat interviewlijsten, tussentijdse resultaten, rapporten en andere stukken, voorstellen en/of deliverables valideert. De stuurgroep die deze evaluatie begeleidt, is samengesteld uit vertegenwoordigers van het departement (afdeling Strategie en Coördinatie en afdeling Onderzoek) en een vertegenwoordiger van de minister in de hoedanigheid van waarnemer. De externe consultant wordt uitgenodigd deel te nemen aan de stuurgroep, maar maakt er geen deel van uit.

5.5. PLANNING

De evaluatie dient uiterlijk tegen **30 juni 2023** te zijn voltooid. De voorgestelde timing garandeert enerzijds dat er voldoende informatie en resultaten beschikbaar zijn om de evaluatie ten gronde uit te voeren en anderzijds dat de resultaten ervan meegenomen kunnen worden bij de

onderhandelingen voor een nieuw convenant tussen de Vlaamse Gemeenschap en de Eos Wetenschap vzw.

De indicatieve planning voor de uitvoering van deze evaluatie is als volgt:

1. Toelichten hoofdlijnen plan van aanpak (PVA) en leidraad/richtlijnen voor het opstellen van de zelfevaluatie aan Eos Wetenschap: 23 juni 2022.
2. Toelichten ontwerp van PVA aan Eos Wetenschap: 19 september 2022.
3. Aanvullen ontwerp van PVA op basis van de toelichting ervan aan Eos Wetenschap en interne validatie: eind september 2022.
4. Overmaken intern gevalideerd PVA aan (het kabinet van) de minister: begin oktober 2022.
5. Opstarten aanbesteding evaluatie-opdracht met het oog op het aanstellen van een externe consultant: eerste helft van oktober 2022.
6. Starten opdracht consultant: begin december 2022.
7. Overmaken van de zelfevaluatie door Eos Wetenschap: eind december 2022.
8. Opleveren tussentijds rapport door de consultant: maart 2023.
9. Opleveren ontwerp van eindrapport: eind april/begin mei 2023.
10. Validatie ontwerp van eindrapport door de stuurgroep en nazicht door de vertegenwoordigers van Eos Wetenschap (1 week) met het oog op de verbetering van materiële fouten: eerste helft van juni 2023.
11. Afronden eindrapportering: eind juni 2023.
12. Nazorggesprekken²⁹: oktober 2023.

---

²⁹ Deze gesprekken vinden plaats tussen de evaluatiecel en enerzijds het evaluatievoorwerp en anderzijds de inhoudelijke dossierbehandelaar bij het departement. De gesprekken zijn gericht op de verbetering van het evaluatieproces zelf en niet op de inhoud en/of de resultaten van de afgelopen evaluatie.

6. Informeren van en communiceren met het evaluatievoorwerp

Op 23 juni 2022 vond een eerste overleg plaats met Eos Wetenschap vzw. Tijdens dit overleg werden zowel de evaluatiepraktijk van het departement als de hoofdlijnen voor de geplande evaluatie van 2023 toegelicht. De richtlijn/leidraad voor het opstellen van de zelfevaluatie werd tijdens dit overleg moment eveneens besproken.

Op 19 september 2022 vond een tweede overleg plaats met Eos Wetenschap waarbij het ontwerp van plan van aanpak werd toegelicht. Hierbij werd aan Eos Wetenschap om feedback gevraagd over het ontwerp van plan van aanpak. Onderhavig plan van aanpak werd na deze toelichting aangepast op basis van de gemaakte afspraken. Tijdens dit overleg werd eveneens afgesproken dat de zelfevaluatie opgeleverd zal worden tegen eind december 2022.

7. Uitvoering en procedureel verloop van de evaluatie

Voor de uitvoering van de evaluatie zal o.m. een beroep worden gedaan op een consultant (zie Deel 0). De consultant zal worden aangesteld via een aanbestedingsprocedure. Het is de bedoeling deze procedure in het najaar van 2022 op te starten. De evaluatiecel van de afdeling Strategie en Coördinatie staat in voor het geheel van (de afhandeling van) de aanbestedingsprocedure van de opdracht van de consultant. Dit omvat zowel het voortraject, de eigenlijke aanbestedingsprocedure als de opvolging van de uitvoering van de opdracht.

7.1. BESCHIKBARE DOCUMENTEN

Volgende informatie zal ter beschikking worden gesteld aan de consultant, hetzij als bijlage bij het bestek, hetzij op de relevante website, hetzij elektronisch op te vragen bij het departement:

Voor het opstellen van de offerte:

- Informatie over Eos Wetenschap (zie <https://www.eoswetenschap.eu/>);
- Het convenant tussen de Vlaamse Gemeenschap en Eos Wetenschap vzw 2019-2023;
- Het decreet van 30 april 2009 betreffende de organisatie en financiering van het wetenschaps- en innovatiebeleid en de wijzigingen aan betreffend decreet;³⁰
- Beleidsbrieven en beleidsnota's, beleids- en begrotingstoelichtingen;³¹
- De beleidsplannen inzake wetenschapscommunicatie en STEM;
- Diverse adviezen (VARIO, SERV) (zie websites adviesorganen);
- Andere relevante evaluatierapporten³².

Bij de plaatsing van de opdracht (of later):

- Architectuuranalyse Wetenschapsinformatienetwerk van 2020 opgesteld door Eos Wetenschap (in overleg met het Departement EWI);
- Evaluatierapport systeemevaluatie wetenschapscommunicatie 2022;
- Relevante beslissingen van en nota's/mededelingen aan de Vlaamse Regering;
- Jaarlijkse rapporteringen van Eos Wetenschap vzw aan het Departement EWI;
- Zelfevaluatie van Eos Wetenschap vzw (incl. het ontwerp van strategisch plan voor de periode 1 juli 2024 – 31 december 2028);
- Enz.

---

³⁰ Zie de [Vlaamse Codex](#).

³¹ Via <https://www.ewi-vlaanderen.be/publicaties/type/beleidsdocument> of op de website van het Vlaams Parlement www.vlaamsparlement.be.

³² Via <https://www.ewi-vlaanderen.be/onze-opdracht/strategisch-beleid/beleidsevaluaties>.

8. Gebruik en verspreiding van de evaluatieresultaten

Conform de communicatiestrategie die het Departement EWI hanteert voor beleidsevaluaties³³, wordt het eindrapport van een evaluatie pas publiek van zodra het beslissingsproces over de toekomst van het evaluatievoorwerp is afgerond. In de periode daarvoor is het eindrapport nog vertrouwelijk en wordt het enkel ter beschikking gesteld aan de direct betrokken partijen, nl. de bevoegde minister, de leden van de stuurgroep die de evaluatie heeft begeleid en (vertegenwoordigers van) het evaluatievoorwerp.

Voor het eindrapport finaal gevalideerd wordt (door de stuurgroep), krijgt het evaluatievoorwerp de mogelijkheid om het ontwerp van eindrapport na te lezen met het oog op de verbetering van materiële fouten. Vastgestelde materiële fouten moeten altijd verbeterd worden en conclusies of aanbevelingen die erop gebaseerd waren, moeten overeenkomstig aangepast worden. Voor het nazicht met het oog op de verbetering van materiële fouten krijgt het evaluatievoorwerp een week tijd en de verwachte periode waarin dit nazicht moet uitgevoerd worden, wordt ruim op voorhand aan het evaluatievoorwerp meegedeeld, zodat deze werkzaamheden opgenomen kunnen worden in de eigen planning.

In principe kan Eos Wetenschap vzw na de afronding van de evaluatieprocedure een beroep doen op de externe consultant om de evaluatie aan (vertegenwoordigers van) Eos Wetenschap toe te lichten, conform de hierboven omschreven communicatiestrategie. In het opdrachtbestek voor de aanbesteding van deze evaluatie-opdracht wordt hiervoor een specifieke optie voorzien.

---

³³ Via <https://www.ewi-vlaanderen.be/wat-doet-ewi/strategisch-beleid/beleidsevaluaties/wat-beleidsevaluatie>.

Bijlage 1: Richtlijn/leidraad voor de zelfevaluatie op te stellen door Eos Wetenschap in het kader van de evaluatie 2023

---

1. INLEIDING

De evaluatiepraktijk die het Departement EWI hanteert, voorziet standaard in het opstellen van een zelfevaluatie door “het voorwerp van de evaluatie”. Deze zelfevaluatie bestaat zowel uit een terugblik (ex-postluik van de zelfevaluatie) als een vooruitblik (ex-anteluik van de zelfevaluatie).

De evaluatiecel van het departement heeft een richtlijn/leidraad opgesteld, die bestaat uit een lijst van thema's die aan bod kunnen komen. De zelfevaluatie dient op een (voldoende) hoog aggregatieniveau te worden uitgewerkt aangezien Eos Wetenschap reeds jaarlijks omstandig rapporteert. Bij het opstellen van de gevraagde zelfevaluatie, kan – waar mogelijk en relevant – altijd verwezen worden naar al bestaande documenten of beschikbare gegevens (uit jaarverslagen, de website, andere rapportering(en), enz.). Het is niet de bedoeling dergelijke informatie te reproduceren.

De uiteindelijke bedoeling is om Eos Wetenschap toe te laten een ex-postreflectie t.a.v. de afgelopen periode (2018³⁴/2019 tot en met 2023³⁵) op te stellen en op basis hiervan ook een aantal krachtlijnen uit te zetten voor de toekomst (vooruitblik; vanaf 1 januari 2024 en minstens tot en met 31 december 2028), wat in de praktijk neerkomt op een ontwerp van beleidsplan of strategisch plan voor de volgende convenantsperiode.

2. CONTEXT VOOR HET OPSTELLEN VAN DE ZELFEVALUATIE

De evaluatie 2023 van Eos Wetenschap die in het plan van aanpak ter zake wordt uiteengezet, heeft in hoofdzaak betrekking op de doelstellingen, (aanvullende) opdrachten, prestaties, resultaten en werking van Eos Wetenschap en wordt opgezet vanuit twee primaire dimensies (d.i. ex post en ex ante) en vanuit een aantal perspectieven, met name Eos Wetenschap op zich, o.a. de eigen werking (d.i. intern perspectief) en Eos Wetenschap in relatie tot de doelgroepen en belanghebbenden (d.i. extern perspectief); Eos Wetenschap als (structurele) partner wetenschapscommunicatie (en STEM) (d.i. generiek) en als initiatief op zich (d.i. specifiek); vanuit een lokaal/regionaal tot (indien relevant) internationaal perspectief en vanuit zowel een individueel als systeemperspectief (systeemevaluatie, met name ook rekening houdend met de verschillende beleidsniveaus en hun overeenstemmende doelstellingenkaders).

De evaluatie van Eos Wetenschap zoals vooropgesteld in het plan van aanpak omvat zowel een beoordeling van het initiatief zelf als van de doelstellingen en (aanvullende) opdrachten (o.a. strategische en operationele doelstellingen), de prestaties, resultaten en activiteiten (o.a. KPI's, jaarverslagen), de bijdrages aan (indien van toepassing: wetenschappelijke, maatschappelijke, economische en/of beleidsmatige) impact en meerwaarde, enz. ervan. Aansluitend hierop wordt er verwacht dat de ex-postzelfevaluatie die Eos Wetenschap opstelt, rekening houdt met de (beleids)context (zoals geschetst in het plan van aanpak) en bv. ook aangeeft of en hoe Eos Wetenschap heeft bijgedragen tot de verschillende doelstellingenkaders en beleidsniveaus (cf.

---

³⁴ In het huidige convenant tussen de Vlaamse Gemeenschap en Eos Wetenschap worden in artikel 11 betreffende de Kritieke Prestatie-Indicatoren (KPI's) richtcijfers meegegeven voor het jaar 2018.

³⁵ Waar nuttig en relevant en voor zover informatie voor het laatste jaar beschikbaar zal zijn.

systeemblik: het W&I-beleid (en in het bijzonder de Wetenschapsbarometer), wetenschapscommunicatie- en het STEM-beleid, het Vlaams beleid, Visie 2050 en Vizier 2030 en (indien relevant) het EU-beleid).

Zoals vooropgesteld in het plan van aanpak is de evaluatie sterk gericht op de toekomst en omvat deze onder meer een analyse en beoordeling van de toekomstplannen van Eos Wetenschap. Meer bepaald behelst het ex-antegedeelte van de zelfevaluatie het opstellen van een ontwerp van beleidsplan of strategisch plan voor de periode die volgt op de looptijd van het huidige convenant en die na de evaluatie verder kan evolueren tot een definitief strategisch plan. Er wordt ook verwacht dat Eos Wetenschap in het ex-anteluid van de zelfevaluatie rekening houden met de verschillende doelstellingenkaders en beleidsniveaus (cf. systeemblik) en aantoonst hoe de vooropgestelde toekomstplannen hierop zullen inspelen en ertoe zullen bijdragen.

3. RICHTLIJN VOOR HET OPSTELLEN VAN DE ZELFEVALUATIE

Om de verwachte zelfevaluatie op te stellen, kunnen (de vertegenwoordigers van) Eos Wetenschap uitgaan van onderstaande richtlijn/leidraad die is onderverdeeld in een aantal thema's (en dit aansluitend op de evaluatieluiden zoals opgelijst in het plan van aanpak voor deze evaluatie).

3.1. Inhoud van de ex-postzelfevaluatie (periode 2018/2019-2023³⁶)

Voor het ex-postluid van de zelfevaluatie van Eos Wetenschap wordt verwacht dat de vertegenwoordigers ervan een reflectie maken over de periode sinds de start van het huidige convenant (m.a.w. vanaf 1 januari 2019). Deze terugblik dient op een hoog aggregatieniveau te gebeuren en dient ook in acht te nemen welke resultaten en impact voor Eos Wetenschap initieel werden vooropgesteld én of en hoe deze werden gerealiseerd of gerealiseerd zullen worden en binnen welke termijn. Verder is het ook van belang dat bij de uitwerking van dit luid van de zelfevaluatie rekening wordt gehouden met de evoluerende beleidscontext en -doelstellingen.

3.1.1. Beleidsplanning en -realisatie, rol, positie en meerwaarde

Wat betreft de beleidsplanning en -realisatie wordt een korte toelichting verwacht bij het eigen beleid van Eos Wetenschap en hoe dit tot stand is gekomen, alsook hoe Eos Wetenschap is geëvolueerd in de beschouwde periode. Ook wordt verwacht dat wordt aangegeven hoe het eigen beleid van Eos Wetenschap is/was ingebed/afgestemd op de beleidsdoelstellingen en dit zowel in de lokale, regionale, Vlaamse (en indien relevant) internationale context. Verder wordt een toelichting verwacht bij de manier waarop het eigen beleid van Eos Wetenschap al of niet werd bijgesteld in het licht van de evoluerende beleidscontext, de specifieke opdrachten waarvan sprake in het convenant en (indien van toepassing) in het regeerakkoord en/of de beleidsnota's en -brieven, beleids- en begrotingstoelichtingen, enz. In dit verband dient bijzondere aandacht te gaan naar de bijdragen die Eos Wetenschap heeft geleverd aan de realisatie van de (evoluerende) beleidsdoelstellingen (Vlaams/ruimer), maar ook naar de mate waarin en de wijze waarop de eigen beleidsdoelstellingen werden gerealiseerd of verwacht mag worden dat deze gerealiseerd zullen worden tegen het eind van 2023 en eventueel waarom (niet).

Dit onderdeel wordt bij voorkeur ook uitgewerkt vanuit zowel een generiek als een specifiek perspectief, vanuit een intern als een extern perspectief, als op zichzelf als vanuit een systeemperspectief. Wat het systeemperspectief betreft, dient in eerste instantie uitgegaan te

---

³⁶ Waar nuttig en relevant.

worden van het Vlaamse W&I-beleid (en in het bijzonder de Wetenschapsbarometer), wetenschapscommunicatie- en STEM-beleid, vervolgens van het globale Vlaamse beleid (huidig, Visie 2050, Vizier 2030) en indien relevant nog ruimer (EU, internationaal) en dit specifiek voor wat betreft de gedefinieerde doelstellingkaders.

3.1.2. Werking, governance en aansturing

Dit onderdeel heeft in eerste instantie betrekking op de werking, governance en aansturing van Eos Wetenschap en dit zowel vanuit een intern als een extern perspectief. Voor de aansturing en opvolging dienen zowel de interne als de externe dimensie aan bod te komen. De interne dimensie heeft betrekking op de interne organisatie van Eos Wetenschap zelf, terwijl de externe dimensie van toepassing is op de relatie met de doelgroepen en andere belanghebbenden (en in het bijzonder met de (structurele) partners wetenschapscommunicatie) en dit zowel binnen als buiten de Vlaamse overheid.

In dit onderdeel is het verder de bedoeling dat Eos Wetenschap een eigen inschatting geeft van de werking en het functioneren over de voorbije periode. Aspecten die in dit onderdeel aan bod komen, hebben vooral betrekking op de organisatie van Eos Wetenschap, de beleidsvoering (d.i. planning, personeelsbeleid, financieel beleid, communicatiebeleid, enz.) door Eos Wetenschap, de realisatie van de (strategische en operationele) doelstellingen en (aanvullende) opdrachten, de bijdragen tot het beleid, de samenwerking met de doelgroepen en andere belanghebbenden (en in het bijzonder met de (structurele) partners wetenschapscommunicatie), de Vlaamse overheid, enz.

Specifieke aandacht dient ook te worden besteed aan de middelen die Eos Wetenschap kan inzetten voor de realisatie van de doelstellingen waarbij een onderscheid gemaakt dient te worden tussen de eigen middelen, middelen afkomstig van de Vlaamse overheid (basissubsidie en subsidies van andere beleidsdomeinen of -niveaus indien van toepassing) en middelen afkomstig van andere partijen. Vanzelfsprekend dient ook het hefboomeffect van de Vlaamse middelen voor het verwerven van externe middelen in dit luik in de verf te worden gezet.

3.1.3. Resultaten, prestaties en impact

Binnen dit onderdeel is het de bedoeling om dieper in te gaan op de prestaties en resultaten die Eos Wetenschap heeft behaald en de (indien van toepassing: wetenschappelijke, maatschappelijke, economische, beleidsmatige en/of internationale) impact die werd gerealiseerd en dit vanaf de start van het huidige convenant.

De belangrijkste resultaten en de impact die door Eos Wetenschap in de beschouwde periode werden gerealiseerd, dienen te worden opgelijst en toegelicht. Hierbij kan ingegaan worden op kwantitatieve resultaten (bv. KPI's), maar ook en vooral op de kwalitatieve realisaties en impact. Met betrekking tot dit laatste kan Eos Wetenschap een inschatting proberen te maken van de geboden dienstverlening en ondersteuning, welke effecten (impact) de geboden dienstverlening en ondersteuning hebben gehad voor de onderscheiden en bereikte doelgroepen en andere belanghebbenden, welke meerwaarde Eos Wetenschap voor die doelgroepen en andere belanghebbenden heeft betekend, enz.

Belangrijke aandachtspunten hierbij zijn de realisatie van maatschappelijk rendement, alsook de creatie van meerwaarde in de aanpak van maatschappelijke uitdagingen zoals gevat in de (interdisciplinaire) clusters: Brein, Voeding, Gezondheid en geneeskunde, Energie en mobiliteit, Robotica en technologie, Ruimte, Milieu en natuur, Geschiedenis en Citizen Science. Specifiek kan Eos Wetenschap proberen om een inschatting te maken van hun meerwaarde voor het ecosysteem

zelf en voor de actoren actief in dit systeem. Hierbij kunnen ook de verwachte en effectieve dynamiek en samenwerking aan bod komen en dit zowel intern als extern (i.e. onder meer ten aanzien van de doelgroepen en andere belanghebbenden, de (structurele) partners wetenschapscommunicatie, de Vlaamse overheid, enz.).

De eventuele bijdrage van Eos Wetenschap tot de verschillende doelstellingenkaders kan in dit onderdeel ook aan bod komen. Hierbij wordt trapsgewijs uitgegaan van het W&I-beleid (en in het bijzonder de Wetenschapsbarometer), wetenschapscommunicatie- en STEM-beleid, het Vlaams beleid, Visie 2050 en Vizier 2030 en (indien relevant) het EU-beleid.

3.1.4. SWOT

Voortbouwend op het voorgaande wordt verwacht dat Eos Wetenschap een eigen SWOT-analyse opstelt. Concreet wordt er verwacht dat Eos Wetenschap aangeeft welke de sterk(st)e/zwak(k)(st)e punten waren in de afgelopen periode op het vlak van werking, governance en aansturing en waarom, alsook welke prestaties (bv. met betrekking tot de KPI's, maar ook ruimer en meer algemeen) en welke impact als sterk(st)/zwak(st) kunnen worden beschouwd en waarom. Verder wordt verwacht dat Eos Wetenschap aangeeft welke opportuniteiten, uitdagingen en bedreigingen zich stelden/stellen wat betreft (de uitwerking/ontwikkeling van) haar beleid en werking en dient in deze SWOT-analyse ook aangegeven te worden welke aandachtspunten en/of verbeterpunten zich stellen ten aanzien van de huidige regelgeving en beleidscontext in relatie tot de werking en waarom.

Deze sterktes, zwaktes, opportuniteiten en bedreigingen kunnen vervolgens in het ex-anteliek aangewend worden bij het uitwerken van een ontwerp van beleidsplan of strategisch plan voor Eos Wetenschap voor de komende periode (2024-2028).

3.2. Inhoud van de ex-antezelfevaluatie

Op basis van het ex-postgedeelte van de zelfevaluatie en rekening houdend met de huidige beleidscontext (zowel lokaal, regionaal, Vlaams en indien relevant internationaal) en regelgeving enerzijds en de te verwachten evoluties in de beleidscontext anderzijds, is het de bedoeling dat Eos Wetenschap een ontwerp van beleidsplan of strategisch plan opstelt voor de periode 2024-2028. Het ontwerp van strategisch plan dient op budgettair vlak minstens rekening te houden met een scenario van constant beleid, wat overeenkomt met de bestending van de huidige financiële inbreng in termen van de toegekende middelen.

Het ontwerp van beleidsplan of strategisch plan voor de periode 2024-2028 bevat minstens een missie, strategische en operationele doelstellingen, een afstemming op het algemeen beleidskader en de regelgeving (Vlaams en – indien van toepassing/relevant – internationaal), de wijze van governance en aansturing met – indien mogelijk en relevant – een voorstel voor een mogelijke set van kencijfers/KPI's (kwantitatief en kwalitatief en inclusief streefwaarden), af te sluiten of bestaande samenwerkingsverbanden (o.a. met andere actoren in het veld en voor zover van toepassing), afstemming en synergie met andere belanghebbenden en in het bijzonder de (structurele) partners wetenschapscommunicatie, en dit telkens met een verantwoording van de voorgestelde keuzes. Het voorstel houdt verder ook expliciet rekening met de systeemdimensie en haakt daarom in op de doelstellingenkaders waarin deze systemen zijn ingebed. Hierbij wordt trapsgewijze uitgegaan van het beleidsplan Wetenschapscommunicatie 2022-2030, de STEM-agenda 2030, het W&I-beleid (en in het bijzonder de Wetenschapsbarometer), het Vlaams beleid (d.i. huidig, Visie 2050 en Vizier 2030), en eventueel ruimer zoals Europees of internationaal beleid

(bv. de SDG's), alsook met de maatschappelijke uitdagingen zoals bevat in de (interdisciplinaire) clusters: Brein, Voeding, Gezondheid en geneeskunde, Energie en mobiliteit, Robotica en technologie, Ruimte, Milieu en natuur, Geschiedenis en Citizen Science.

Verder gaat het ontwerp van beleidsplan of strategisch plan ook uit van de SWOT (-analyse) die werd opgesteld op basis van het ex-postluik van de zelfevaluatie en geeft het aan hoe de zwakke en sterke punten respectievelijk kunnen worden weggewerkt en benut. Tevens gaat het uit van de opportuniteiten en uitdagingen/bedreigingen en geeft het eveneens aan hoe deze maximaal kunnen worden benut/weggewerkt. In het bijzonder dient hierbij de (lokale en) regionale beleidscontext en -ontwikkelingen in overweging te worden genomen, evenals het systeemperspectief en – voor zover relevant – ook de internationale beleidscontext en – ontwikkelingen.

Het ontwerp van beleidsplan of strategisch plan bevat naast bovenstaande elementen ook suggesties tot vereenvoudiging/aanpassingen van de regelgeving, de rapportering en opvolging, de governance en aansturing, enz. Er wordt met andere woorden verwacht dat Eos Wetenschap ook aanbevelingen formuleert ten aanzien van het beleid inzake wetenschapscommunicatie en STEM, het W&I-beleid (en in het bijzonder de Wetenschapsbarometer) in het algemeen en (de samenwerking met) de structurele partners wetenschapscommunicatie in het bijzonder.